

Når det alternative bliver konventionelt

Af: Jan Holm Ingemann, Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning, Aalborg Universitet

Samfundet er under konstant forandring. Alternativer bliver konventionelle. Og så åbnes der for nye alternativer.

Ved indgangen til 1880'erne var dansk landbrug i dyb krise på grund af faldende priser. Landbruget var dengang indrettet på at producere korn, der udgjorde hovedparten af landets eksport. Med krisen gik pionerer i gang med at udvikle en ny strategi og udvide ny teknologi til animalsk produktion. Det var i den sammenhæng, at vi fik det første andelsmejeri i 1882. Den animalske produktion var et alternativ til det dengang konventionelle (kornproduktion). Men alternativet blev hurtigt til det konventionelle: Alsidigt, animalsk landbrug med et sædskifte, der hovedsageligt sikrede bedriftens foder.

Det industrielle alternativ

I midten af det 20. århundrede var et nyt alternativ på vej: Det industrialiserede landbrug med ensidig produktion og stort omfang af industrielle inputs som pesticider og kunstgødning. Det var i starten kun nogle få pionerer, der eksperimenterede med denne alternative teknologi. Men efterhånden blev den for alvor taget i brug i 1960'erne, hvor landbrugernes indkomster var presset. Efterhånden blev denne alternative teknologi til den konventionelle, og det alsidige brug det alternative.

Det økologiske alternativ

Da det i 1970'erne og 1980'erne begyndte at stå klart, at det industrielle landbrug indebar en del negative effekter, herunder ikke mindst miljømæssigt, så begyndte et nyt alternativ at udvikle sig, nemlig det økologiske. I første omgang var det idealistiske græsrodspionerer, der introducerede og udviklede denne teknologi. Det gjorde de (som pionerer typisk gør) ud fra visioner om et bedre landbrug og et bedre samfund. De organiserede sig og benyttede traditionen for samarbejde med staten til bl.a. at få skabt verdens første økologilov, herunder statslig certificering og mærkning. I den historie er der mange paralleller til, hvordan bønderne

gjorde fra 1880'erne, da den animalske strategi blev virkeliggjort.

Resultatet er, at det økologiske alternativ ikke længere er så alternativt, men på vej til at blive konventionelt. Den økologiske teknologi har sat sig spor også i den såkaldt konventionelle, der dermed også har forandret sig. De økologiske fødevarer findes nu i de fleste supermarkeder, herunder også i discount-kæder. På den måde er økologien i stort omfang blevet standardiseret. Der kan dermed produceres, forarbejdes og distribueres økologiske fødevarer til stort set alle forbrugere.

Og det næste?

De fleste alternativer indeholder et underforstået ønske om at blive konventionelle. Men i takt med, at det alternative bliver konventionelt, så bliver der også lukket op for nye alternativer. Det kan lige nu være svært at få øje på, præcist hvor og hvornår de dukker op. Det er imidlertid en god antagelse, at de kommer, og så kan økologerne lige så godt være åbne for den inspiration, som nye alternativer kan give.

Samfundet og teknologien udvikler sig konstant. Alternativer bliver konventionelle, og det der tidligere var konventionelt forsvinder – eller bliver alternativt.

Denne klumme blev bragt d. 25. februar 2011 i Økologi & Erhverv nr. 473.